

Hallands branscher i relation till covid-19

Branschläget

Halland, 7 april 2020

Med anledning av coronapandemin genomför Region Halland undersökningar av situationen i olika branscher. Undersökningarna baseras dels på intervjuer med företag (företrädesvis på VD-nivå) i Halland och dels på tillgänglig statistik.

Frågor? Kontakta näringslivschef ann-mari.bartholdsson@regionhalland.se

Verkstadsbranschen (fokus tillverkning motorfordonsindustrin)

Inledning

När Volvo i mitten av mars meddelade att man stänger ned sin tillverkning blev nog de flesta varse att coronapandemin på allvar skulle drabba det svenska näringslivet. Här fokuserar vi på verkstadsföretag med tillverkning riktad till motorfordonsindustrin (företrädesvis underleverantörer), bestående av 31 företag med sammanlagt 1456 anställda (vilket utgör 53% av det totala antalet anställda i verkstadsbranschen i Halland 2018).

Mellan 2010 och 2018 ökade antalet anställda inom tillverkning till motorindustrin i Halland kraftigt från drygt 900 till 1456. Dessa företags omsättning uppgick 2018 till 4 320 000 tkr vilket motsvarar 2,0% av den totala omsättningen och 1,9% av arbetstillfällena i det halländska näringslivet.

Röster från branschen

Man skulle kunna tänka sig att den svenska fordonsindustrin inte drabbats lika hårt som i länder som har infört hårdare karantänsregler. Men vad hjälper det när produktionen och efterfrågan är så globalt spridd som den är idag? Inte mycket visar det sig. De stora svenska fordonstillverkarna Volvo och Scania stängde ned sina fabriker ungefär samtidigt som alla andra pga störttykande efterfrågan och brist på komponenter.

Därmed drabbades också den halländska industrin som i stor utsträckning är underleverantörer till fordonsindustrin. De intervjuer som vi genomfört under de första dagarna i april med halländska företag som omfattar en stor del av tillverkning till motorfordonsindustrin i Halland visar tydligt att situationen är mycket allvarlig.

"Jag känner att vi hade bra förutsättningar, rätt bemanning, rätt utbildning och hade gjort justeringar innan corona kom. Det blev en jävligt dålig tajmning, men det är det väl alltid..."

Problem just nu

Vilka de största problemen är varierar naturligtvis en del beroende på vilket företag vi intervjuat. Men för att försöka sammanfatta vad flera nämner, så utgör osäkerheten kring när fordonsbranschen kommer starta upp igen, ett av de mest centrala problemen. En av Vd:arna uttrycker det på följande vis: "Nu säger fordonsindustrin att de starta upp efter påsk, men det tror jag inte på".

Flera lyfter också fram problem rörande materialbrist. Får man inget material från leverantörer att jobba med så är det naturligtvis inte mycket att göra. Det finns dock undantag där materialbristen ännu inte nått en kritisk nivå: "Vi har ännu inte några materialproblem eftersom våra leverantörer hade tre månaders lager, men fortsätter det så blir det problem". Samtidigt måste ju också de företag vi intervjuat i sin tur leverera till sina kunder, men "eftersom våra kunder har stängt kan vi inte leverera", som en Vd uttryckte det, talar sitt tydliga språk. I en sån här situation är det såklart svårt att planera för framtiden.

För flera är också kassaflödet mycket problematiskt. Branschen är möjligen lite speciell eftersom det tar lång tid innan man får betalt: "Det som är tufft för vår bransch är betalningsvillkor, som är väldigt jobbigt för många. Det tar ett halvår att få in pengar och om det blir en sättning på flera månader och sen får vi inte betalt på länge när det väl kommer igång – då är det svårt att klara sig".

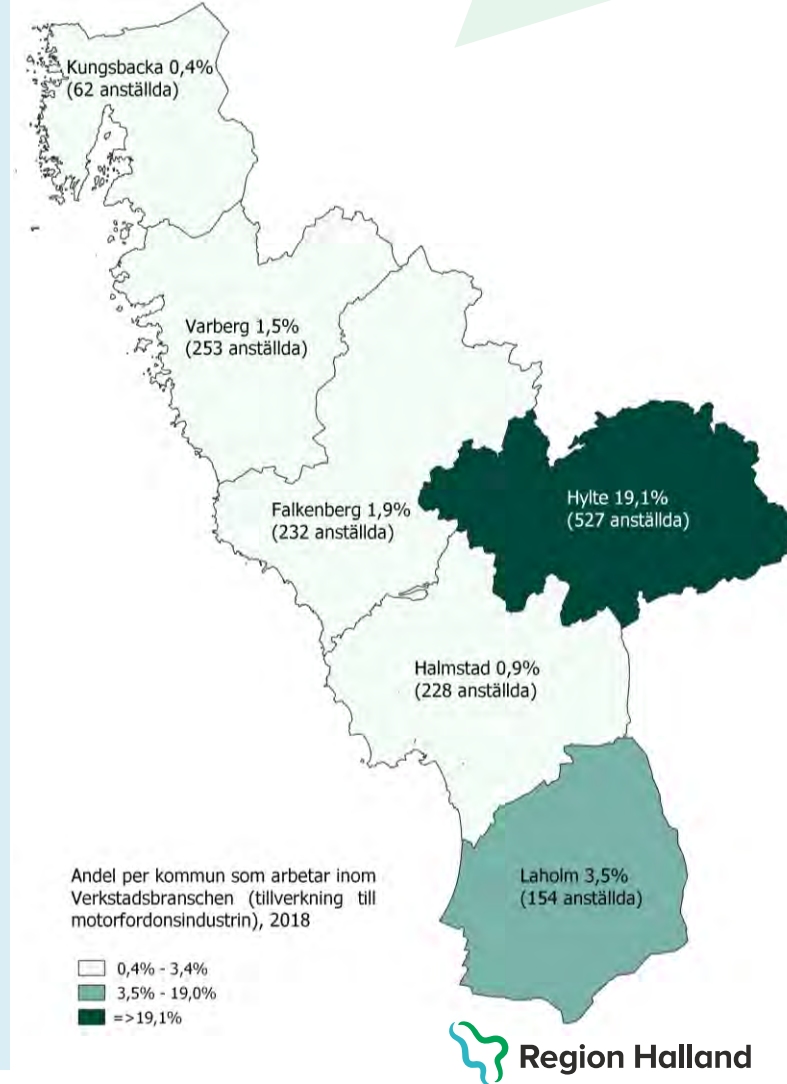
Permitteringar, varsel och uppsägningar

I dessa tider är det naturligtvis viktigt för företagen att kunna dra ned på personalkostnaderna, vilket de flesta också naturligtvis gjort. "Vi har sagt upp konsulter och timvikarier och varslat halva personalstyrkan"

En företagare lyfter fram problemet med att skicka hem personalen eftersom det då tar längre tid att komma igång när väl efterfrågan börjat. En annan lyfter fram att den information som kommer från myndigheter, med exempelvis regler kring arbetsgivaravgifter och stöd mer generellt, är svårtolkad. "Det vore bra om informationen var enklare och gärna med konkreta exempel från regeringen".

"Många kommer att falla på grund av kassaflödet och därför är det så viktigt att ersättningarna kommer ut i tid. Gör de inte det kommer många att gå i konkurs"

"Situationen är så unik att de flesta av våra anställda förstår att vi tvingas göra saker som vi normalt inte skulle göra. Det ligger ju i de anställdas intresse, det finns en stor krismedvetenhet."

Verkstadsbranschen (fokus tillverkning motorfordonsindustrin)

Om situationen inte förändras inom 3 månader...

... vore det nästintill en katastrof för branschen av några intervjuer att döma. Flera Vd:ar uttrycker det som att de "inte ens vågar tänka den tanken" och ser framför sig "mängder av konkurser" och "massarbetslöshet", samtidigt som de poängterar att det är extremt svårt att överblicka. En annan säger att "Merparten permitteras inom Automotive, 95% skulle jag gissa. Vi sitter alla i samma båt...".

Problemet är komplext eftersom flera av de företag vi intervjuat är underleverantörer och "utsatta från två håll". Dels handlar det om att flera är beroende av leveranser till företaget för sin egen produktion, dels att efterfrågan på deras produkter inte kan nå deras kunder eftersom de stängt ned verksamheten.

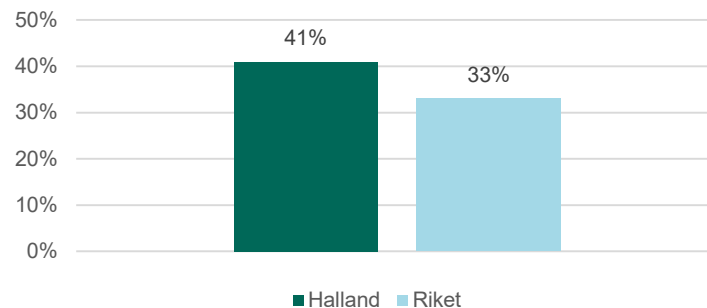
... och om den gör det...

Om situation istället förändrats så att Coronasmittan har gått över om tre månader bedömer de flesta intervjuade att det ändå blir tufft eftersom det tar tid att få betalt. Men det finns även andra skäl. En företagare gör bedömningen att det "skulle ta 3-4 år att komma tillbaka till där vi var före krisen" och förklarar att pga att de tvingats varsla fått "ett otroligt kunskapsstapp". Risken är enligt den intervjuade stor att personalen som de varslat inte kommer tillbaka till företaget. Eftersom upplärningen på företaget är en lång process skulle det "ta flera år att bygga upp organisation och personalstyrka igen".

Aktuell statistik

- Arbetsförmedlingen rapporterar att av de cirka 42 000 varsel som skett i Sverige under mars 2020 rörde 6% tillverkningsindustrin. Ser man till halländska siffror ser det dystert ut. Här svara tillverkningsindustrin för 46% (260 personer) av de lagda varslen i Halland.
- Statistik från Norge (NAV) visar att arbetslösheten inom industrin ökade från 3% till 12% i mars 2020.

Soliditet bland företag inom Verkstad (2018)

Branschens soliditet

Företagens soliditet (eget kapital i procent av summa skulder och eget kapital) kan sägas vara ett generellt mått på företagets finansiella styrka. En soliditet på 100% innebär att ett företag kan finansieras helt med eget kapital och 0% innebär att man inte har något eget kapital alls. En hög soliditet innebär i normalfallet att företaget har bättre motståndskraft mot kriser.

Jämför man soliditeten bland de halländska företagen i verkstadsbranschen med riksgenomsnittet visar det sig att de halländska företagen ligger noterbart högre än genomsnittet. Även om det inte går att utläsa om detta beror på att sammansättning av företag i denna bransch skiljer sig gentemot övriga riket, så indikerar detta i alla fall att motståndskraften är högre i Halland.

Detta får åtminstone delvis stöd i intervjuerna. Som en av Vd:arna uttryckte det "Många hinner inte få hjälp innan de går under, man måste ha kassa för att klara detta". Ett annat perspektiv som lyftes fram var att "När det här är över är "lycksökarna" bortraderade, det blir en nyttig utstädning". Förvisso blir det ett "stälbad" som ytterligare någon uttryckte det, men kanske kan halländska företag ändå på sikt stärkas av krisen (även om en sådan spekulation säkerligen kan kännas lite provocerande i det utsatta dagsläget.

"Vi har möjlighet att kompetensutveckla personalen. Nu har vi ställt om. När det blir ännu lugnare kommer vi behöva gjuta in motivation och kompensera med kompetensutveckling och förbättringsgrupper. Då kan vi vara redo när det startar upp"

Ljusglimtar...?

Allt är alltså inte helt nattsvart, om än nära. I några intervjuer försökte man också lyfta värdet av att försöka finna potentiella ljusglimtar. Som en Vd resonerande så "finns det några positiva effekter också med att man tvingas tänka om. Vad kan vi göra smartare för att klara lägre volymer? Det föder goda tankar".

Även om de flesta uttryckte frustration över hur snabbt marknaden förändrats när man till synes stått väl rustade att "köra på för fullt" finns det dem som försökte se möjligheterna och menade att när man nu ställt om kan man arbeta med att utveckla personalens kompetens så att man kan vara förberedda när det vänder igen.

"Man måste ha lite is i magen och ser hur situationen utvecklas. Vi har nog råd att vänta i tre månader, men det är viktigt att hela tiden sätta personalen och deras familjer först"

"I vår bransch är det långa betalningsvillkor, det skulle behövas underlättningar här, annars kan det bli onödiga konkurser."